

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри

“ ____ ” _____ 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
за темою:

Діагностика фінансового стану та загрози банкрутства підприємства
ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД»

Виконавець
студент ЦЗФН
Петушенко Денис Сергійович
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник
старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)
Сташкевич Наталія Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

bachelor thesis
Petushenko Denis Sergiyovych
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Graduate thesis consists of three parts. Object of study is a process of potential bankruptcy overcoming using the case of Polus Trade LLC.

Theoretic basis of bankruptcy, its essence and place in the company are discussed in the thesis. The analyses of key indicators of financial work and diagnostic possibilities of potential bankruptcy of Polus Trade LLC were done. Recommendations regarding implementation of tricks complex of crisis management system of Polus Trade LLC were provided and internal reserves for overcoming the bankruptcy causes of Polus Trade LLC were define.

Key words: bankruptcy, debtor, subject of bankruptcy (bankrupt), real bankruptcy, technical bankruptcy, fraudulent bankruptcy, fictitious bankruptcy, company's price.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І ТЕОРЕТИКО МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДІАГНОСТУВАННЯ БАНКРУТСТВА.....	6
1.1 Економічна сутність та причини банкрутства.....	6
1.2 Методичні аспекти побудови та використання моделей діагностики банкрутства.....	13
1.3 Сутність та методи антикризового фінансового управління.....	21
РОЗДІЛ 2 ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ЗАГРОЗИ БАНКРУТСТВА ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	28
2.1 Загальна економічна характеристика та оцінка фінансового стану ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	28
2.2 Аналіз активів та вартості капіталу ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	33
2.3 Діагностика ймовірності потенційного банкрутства ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	45
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БАНКРУТСТВА ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	51
3.1 Розробка комплексу заходів системи антикризового управління ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	51
3.2 Визначення основних санаційних заходів на ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД» та джерел їх фінансування.....	57
3.3 Виявлення внутрішньогосподарських резервів для подолання банкрутства на ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».....	70
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	85
ДОДАТКИ.....	91

ВСТУП

Актуальність теми. До недавнього часу для більшості суб'єктів господарювання процеси банкрутства були маловідомі. Лише в період реформування економіки відчутними стали такі економічні явища, як нерентабельність, неплатоспроможність підприємств. Характерними ознаками фінансової кризи підприємства є скорочення попиту на його продукцію, і, як наслідок, зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, держбюджету та банкам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам. Причому тенденції банкрутства поширюються не лише на окремих суб'єктів господарювання, а й на цілі галузі економіки.

На сьогоднішній день для більшості українських підприємств характерним є більш або менш однакове коло проблем, таких як зміна економічного середовища, в якому вони існують; втрата традиційних ринків збуту власної продукції; зміна системи планування і, як результат — порушення ритмічності виробничої діяльності; нестабільність правового поля.

Проблему банкрутства підприємств неодноразово досліджували у своїх працях такі вчені, як В.М. Андрєєва, С.Г. Беляєв, М.М. Берест, А.П. Градов, Г.П. Іванов, В.А. Кашин, В.І. Кошкін, Б.І. Кузін, О.В. Расвнєва, А.І. Семяніхін, Г. Таль та інші. Розв'язання цієї проблеми започатковане у працях таких вітчизняних вчених, як Є.М. Андрущак, І.В. Тинний, Л.С. Ситник, Л.О. Лігоненко, проте, на нашу думку, необхідно вказати на недостатність вивчення у працях цих авторів комплексного підходу до вивчення даного питання. Незважаючи на повноту проведених досліджень вищезазначеними авторами, до цього часу залишається маловивченим питання особливості явища банкрутства підприємств в Україні.

Метою роботи є вивчення фінансових аспектів подолання потенційного банкрутства.

Досягнення мети дослідження зумовило необхідність визначення і розв'язання таких основних завдань:

- обґрунтувати економічну сутність та причини банкрутства підприємства;
- визначити методичні аспекти побудови та використання моделей діагностики банкрутства;
- аргументувати сутність та методи антикризового фінансового управління;
- надати загальноекономічну характеристику та оцінити фінансовий стан ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД»;
- здійснити аналіз активів та вартості капіталу ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД»;
- провести діагностику ймовірності потенційного банкрутства ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД»;
- розробити комплекс заходів системи антикризового управління ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД»;
- визначити основні санаційні заходи та джерела їх фінансування ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД»;
- виявити внутрішньогосподарські резерви для подолання банкрутства досліджувального підприємства.

Об'єктом дослідження є процес подолання потенційного банкрутства підприємства .

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні засади фінансових аспектів подолання потенційного банкрутства підприємства.

Методи дослідження. В основу методики дослідження покладено загальнонаукові та фундаментальні положення та принципи економічної теорії .У роботі розробки теоретико-методологічних та прикладних засад фінансових аспектів подолання потенційного банкрутства підприємства використано системний підхід, що враховує динаміку, функціональну залежність між станом та розвитком і збалансованістю його складових

елементів; сукупність методів , які забезпечують його реалізацію, а саме : логічного узагальнення, синтезу, аналізу та порівняння; економіко-статистичні методи; стратегічного аналізу моделювання; програмно-цільовий метод; графічні та картографічні методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти України з питань подолання потенційного банкрутства підприємств, аналітичні матеріали Верховної Ради, Кабінету Міністрів України; наукові праці провідних вітчизняних та закордонних вчених; статистичні матеріали, фінансова звітність ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД».

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі наведено теоретичне узагальнення та надані практичні рекомендації для подолання потенційного банкрутства підприємства. Загалом можна зробити наступні висновки :

Як відомо, процес фінансового оздоровлення починається з виявлення та дослідження зовнішніх та внутрішніх кризових факторів, тобто здійснюється діагностика кризового стану та загрози банкрутства підприємства. Взагалі процес діагностики проблеми неплатоспроможності та банкрутства розглядається як структурно-логічна схема, при використанні якої можна сформулювати необхідні висновки щодо стану, в якому знаходиться підприємство, та можливих шляхів виходу з нього. У роботі під діагностикою кризи розвитку пропонується розуміти систему аналізу, спрямованого на виявлення ознак кризового стану підприємства, оцінку загрози його банкрутства та (або) подолання кризи. Тобто результати такої діагностики дають змогу оцінити реальність та період виникнення банкрутства, можливості підприємства щодо подолання кризи та прогнозування наслідків подальшої діяльності.

Діагностика кризи характеризується такими принципами, як: своєчасність, комплексність, обґрунтованість, науковість, реальність, цільове спрямування та перспективність. Саме така діагностика дозволить обґрунтувати доцільність впровадження антикризового управління, підібрати необхідний каталог санаційних заходів та сформулювати антикризову програму підприємства.

Наслідком незадовільного фінансового стану більшості вітчизняних підприємств стало катастрофічне одночасне збільшення їхньої кредиторської та дебіторської заборгованості, що призводить до зниження їх реальної платоспроможності, ставить їх перед загрозою банкрутства, лишає участі у формуванні дохідної частини бюджету.

Важливим зовнішнім чинником, який визначає ймовірність настання кризового стану (банкрутства) або/чи його покращання (фінансове оздоровлення), є податкова політика держави. Збільшення податкового навантаження на підприємства знижує їх абсолютну ліквідність, відповідно помірне (послаблене) податкове навантаження є запорукою своєчасної і повної сплати в майбутньому. Масове знаходження підприємств у кризовому стані викликає серйозні негативні наслідки, тому органами державної податкової служби повинна проводитися робота для забезпечення вчасних податкових надходжень і проведення ефективної податкової політики щодо потенційних банкрутів з метою погашення наявного податкового боргу та збереження добросовісного платника податків через реалізацію санаційних заходів. Постійний моніторинг фінансового стану та моделювання фінансової стійкості платника, ймовірності банкрутства повинні забезпечити інформацією керівництво про реальний фінансово-господарський стан підприємства, напрямки його покращання.

Виділяються наступні два підходи, за допомогою яких відбувається діагностика банкрутства підприємств: за допомогою фінансових коефіцієнтів і порівняльного аналізу характеристик підприємств. До моделей заснованих на використанні фінансових коефіцієнтів, відносять: оцінку фінансового стану за показниками У. Біфвера, оцінку ймовірності банкрутства на основі Z-рахунка Альтмана, PAS-коефіцієнт, двохфакторну модель оцінки ймовірності банкрутства, прогнозну модель Таффлера, модель Спрингейта, R-модель прогнозу ризику банкрутства, модель Романа Ліса для оцінки фінансового стану, узагальнену модель, розроблену на основі універсальної дискримінантної функції, метод рейтингової оцінки фінансового стану, модель Фулмера та ін.

З метою мобілізації фінансових ресурсів та оптимізації їх використання необхідно здійснювати аналіз та економію витрат шляхом постатейного контролю за витрачанням коштів; планувати вхідні та вихідні грошові потоки

на підприємстві; фінансувати інвестиційні та інноваційні проекти і програми; визначати потребу в капіталі для фінансування необоротних та оборотних активів підприємства; робити пошук можливих джерел фінансування санаційних заходів, наприклад, або від продажу частини майна боржника, або від грошових надходжень у вигляді інвестицій або кредитів і таке інше.

Проаналізувавши фінансовий аналіз діяльності ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД» приходимо до наступних висновків:

- підприємство демонструє задовільну динаміку за показниками оборотності , однак підприємству необхідно приділити значну увагу до власного капіталу ;
- динаміка активів , зобов'язань та непокритого збитку є негативною та слід зауважити на фінансові ускладнення для підприємства;
- за підприємством протягом аналізованого періоду залишається збитковим та потребує грамотної системи управління витратами та доходами особливо адміністративними;
- можна зазначити , що структура балансу підприємства є не задовільною та необхідно звернути увагу неоплачений капітал , а також стрімке зростання непокритого збитку;
- структура звіту, про фінансові результати є незадовільною та необхідно звернути увагу на щорічне зростання собівартості реалізованої продукції , а також величину адміністративних витрат загальної суми чистого доходу;
- можна сказати що підприємство демонструє дуже низьку термінову або загальну ліквідність що пов'язана дизбалансом у структурі оборотних коштів.

Одним із ефективних методів антикризового управління, що одержав свій розвиток в Україні відносно недавно, є процес реструктуризації. Реструктуризація – це комплексна оптимізація системи функціонування підприємства відповідно до вимог зовнішнього оточення і розробка стратегії

його розвитку, що сприяє принциповому поліпшенню управління, підвищенню ефективності і конкурентоздатності підприємства і продукції, що випускається, на базі сучасних підходів до управління.

Основні організаційно-економічні заходи виходу підприємства з кризи, містять стратегічне планування розвитку підприємства, програми фінансової стабілізації підприємств, інвестиційну політику в антикризовому управлінні підприємством, застосування лізингу в інвестиційній політиці підприємства, методи кредитної політики підприємства й управління дебіторською заборгованістю.

Таким чином, фінансовий стан є найважливішою характеристикою фінансової діяльності підприємства. Він визначає конкурентноздатність підприємства і його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної реалізації економічних інтересів всіх учасників фінансових відносин: як самого підприємства, так і його партнерів. Стійке фінансове положення підприємства не є подарунком долі чи щасливим випадком його історії, а результатом умілого, прорахованого керування всією сукупністю виробничо-господарських факторів, що визначають результати діяльності підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анализ финансового состояния предприятия // Оценка вероятности банкротства // Модель Таффлера и Тишоу [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://afdanalyse.ru/publ/finansovyj_analiz/1/bankrot_tafler/13-1-0-37
2. Анализ финансового состояния предприятия // Оценка вероятности банкротства // Модель Альтмана (Z модель). Пример расчета [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://afdanalyse.ru/publ/bankrostvo/bankrot_1/13-1-0-10
3. Білик М. Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств / М. Д. Білик // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 117-128 .
4. Боронос В.Г. Управління фінансовою санацією підприємств : навчальний посібник / В.Г. Боронос, І.Й. Плікус, І.М. Кобушко. – Суми : Вид-во СумДУ, 2010. – С. 437 – Режим доступу: <http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finsanation>
5. Большой бухгалтерский словарь/ Под.ред. А.Н. Азрилияна. – М.: Институт новой экономики, 1999. – 574 с.
6. Борисов А.Б. Большой экономический словарь. – М.: Книжный мир, 1999. – С. 895 .
7. Голодня Т.А. «Економічна та фінансова діагностика»: Навч. посібник –Львів: «Магнолія 2006», 2008. С. 282.
8. Гутгарц Д. О банкрутстве снова по-новому[Електронний ресурс] / Гутгарц. Д// Права бізнеса ,2012 Режим доступу: Prostopravo.com.ua.
9. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз : [навч. посібник] / Гордієнко П.Л., Дідковська Л.Г., Яшкіна Н.В.. – [2-е вид., перероб. і доп.]. – К. : Алерта, 2008. – С. 478 .
10. Державний департамент з питань банкрутства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bankruptcy.com.ua/>

11. Дем'янчук М.А./Дем'янчук М.А Лазукіна В.А // Діагностика та попередження банкрутства підприємства в умовах виходу з кризи. Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції 25-26 грудня 2015 року м. Одеса – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2015. –с 190-194.

12. Дем'янчук М.А. / М.А.Дем'янчук, Лазукіна В.А // Діагностика та попередження банкрутства підприємства в умовах виходу з кризи. . Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції 27-28 травня 2016 року м. Одеса – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2016.

13. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: Монографія/ За заг. ред. проф. А.Е. Воронкової. - Х.: ВД "Інжек", 2006. – С. 448

14. Жадько А. О. Антикризове управління підприємством: сутність, етапи здійснення та основні антикризові заходи [Електронний ресурс]/ А.О.Жадько – Режим доступу: <http://intkonf.org/zhadko-ao-antikrizove-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-etapi-zdiysnennya-ta-osnovni-antikrizovi-zahodi/>.

15. Зайцева Н. А. Антикризисное управление предприятием: теория и практика : уч. пособ. / Н. А. Зайцева. – М. : Международная академия оценки и консалтинга, 2004. – С. 179.

16. Зверяков М. І. Теоретична парадигма сталого розвитку та українські реалії / М. І. Зверяков // Економіка України. – 2018. – №10. – С. 10-31.

17. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи [Текст] / М. І. Зверякова, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - № 4. – С. 3 – 12.

18. Карпунь І.Н. Управління фінансовою санацією підприємства : [навч. посібник] / Карпунь І.Н. – Львів : «Магнолія-2006», 2007. – 418 с.

19. Колісник М.К.Фінансова санація іантикризове управління підприємством : [навч. посібник] / Колісник М.К., . – К. : Кондор, 2007.– 272

20. Коваленко О.В Методика антикризового управління підприємством 2014 [Електронний ресурс] /Коваленко О.В// – Режим доступу : http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_8_107.pdf .

21. Кривов'язюк І.В. «Антикризове управління підприємством»: Навч. Посібник для студентів ВНЗ / Кривов'язюк І.В.// , 2008. – С. 366.
22. Ларіонова К.Л. Управління фінансовою санацією підприємств. Методичні вказівки для студентів спеціальності “Фінанси” / К.Л. Ларіонова. – Хмельницький : ХНУ, 2005. – 159 с.
23. О. Льодіна. Процесуальні диверсії у справах про банкрутство /Льодіні О. // Юридичний журнал.- 2011, №2.
24. М.Мігорян. «Феномен банкрутства підприємств в Україні» [Електронний ресурс] / Мігорян М. // Матеріали всеукраїнської студентської інтернет-конференції «Стратегії економічного розвитку підприємств в умовах глобалізації» від 25.04.2012., – Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/85-826-1/>.
25. Москаленко В.М Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства[Електронний ресурс] / В.М. Москаленко .[http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/49.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/49.pdf)
26. Матвійчук А. В. Нечіткі нейромережеві та дискримінантні моделі діагностування можливості банкрутства підприємства [Електронний ресурс] / А.В Матвійчук // нейро-нечіткі технології моделювання в економіці 2013, № 2 Режим доступу:- <http://nfmte.com/assets/journal/2/Matviychuk.pdf>
27. Науменко А.П. Антикризове управління підприємством /А.П Науменко., Т.ОГаврилко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – Вип. 25. – К. : НАУ, 2010. – 220 с.
28. Організаційний розвиток підприємства : конспект лекцій[Електронний ресурс] // Бібліотека економіста– Режим доступу : <http://library.if.ua/book/28/1898.html> .
29. Олександренко І.В «Источники финансирования санационных мероприятий на предприятии»від 2012р [Електронний ресурс] / І.В Олександренко Л.І Іщук Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/soc_gum/ekfor/2012_1/48.pdf.
30. Островська .Г Аналіз практики використання зарубіжних методик (моделей) прогнозування ймовірності банкрутства підприємств / Г. Островська, О. Квасовський // Галицький економічний вісник. — 2011. —

№2(31). — С.99-111.

31. Осинська С.М. Фінансова санація і банкрутства підприємства / С.М Осинська // Підпр-к. Львів: «Магнолія плюс» 2006.- 265с.
www.zgia.zp.ua Банкрутство підприємств України: причини та наслідки 74.

32. Паранчук С. В. Елементи системи антикризового управління машино-будівним підприємством [Електронний ресурс]/ С.В. Паранчук, І.І. Топій.Режимдоступу:<http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=336>.

33. Протопопова Н.А. Облік операцій з припинення діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності / Н.А. Протопопова // Держава та регіони. 2009, №5;

34. Приходько Н.П. Сутність антикризового управління на підприємстві [Електронний ресурс]. / Н.П. Приходько – Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2011/iem/potatuev/library/article02.htm>.

35. Прохорова Ю.В. Антикризове фінансове управління підприємством: дис. на здобуття наук. ступ. канд.. екон. наук 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» (За видами економічної діяльності) / Ю.В. Прохорова // . – Київ, 2008. – С .20

36. Прохорова Ю. В. Анализ современных методов и моделей диагностики кризисных состояний предприятий машиностроения / Ю. В. Прохорова // Бизнес-Информ. – 2008. – № 2. – С. 52–57.

37. Про відновлення платоспроможності боржника чи визначення його банкрутом: [Електронний ресурс] Закон України від 14.05.1992.р. із змінами та подовженнями від 06.12.2012 р. № 5518-VI – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.

38. Протопопова Н.А. Облік операцій з припинення діяльності підприємства та відновлення його платоспроможності / Н.А. Протопопова // Держава та регіони. 2009. №5.

39. Родченко В. В. Концептуальні підходи до проблеми побудови системного антикризового управління підприємством [Електронний ресурс].

/ В.В. Родченко // – Режим доступу:

http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/PSPE/2010_2/Rodchenko_210.htm.

40. Річна фінансова звітність ТОВ «ПОЛЮС ТРЕЙД» за 2014/2015 роки : Баланс (№627) Форма 2 Звіт про фінансові результати ,Форма 3 Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) ,Форма 3-н Звіт про рух грошових коштів; Форма 4 Звіт про власний капітал.

41. Рзаєва Т.Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т.Г. Рязєва, І.В. Стасюк // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. - №3. Т.1. – С. 177 – 181.

42. Рясних Є.Г., Шкілюк Л.О. Моделі діагностики та прогнозування банкрутства // Вісник Хмельницького національного університету – 2008. – № 2. – Т 2. – С. 30–33.

43. Світлична Т. І. Реалізація політики антикризового управління підприємствами будівельного комплексу України [Електронний ресурс] / Т.І. Світлична - Режим доступу: http://www.economy-confer.com.ua/full_article/736/

44. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : [навч. посібник] [Електронний ресурс] / О.О Терещенко // – Режим доступу : <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/78/>.

45. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств : [навч. посібник] / Терещенко О.О. – К. : КНЕУ, 2004. – С. 412 .

46. Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч.Посібник. /О.О Терещенко // –К.:КНЕУ, 2008. – С. 412.

47. Фучеджи В.І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В.І. Фучеджи // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць] / відп. ред. О. Є. Кузьмін. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2010. – С. 240–245.

48. Фучеджи В.І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства. / В.І Фучеджи // [Електронний ресурс] -

режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua>.

49. Хринюк О.С. Методи антикризового управління підприємством. О.С Хринюк ., Л.А Москаленко // Актуальні проблеми економіки та управління. Збірник наукових праць молодих вчених. – 2011. – № 5. – С. 114–117.
50. Череп А. В Антикризове управління як основа забезпечення життєдіяльності підприємства / А.В. Череп, С. В. Северина // Економічний простір. – 2010. –№ 37. – С. 277-282.
51. Шапурова О.О. Моделі оцінки банкрутства та кризового стану підприємств // Економіка і держава. – 2009. – № 4. – С. 59–64.
52. Штангрет А. М. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник / А.М. Штангрет, О.І. Копилук. – К.: Знання, 2007. – 335 с.
53. Doing Business 2014: Understanding Regulations for Small and Medium–Size Enterprises. [Електроннийресурс]– Washington, DC: World Bank GroupРежимдоступу:<http://www.doingbusiness.org/~media/GIAWB/Doing%20Business/Documents/Annual–Reports/English/DB14–Full–Report.pdf>.